

Черкаська обласна державна адміністрація
Департамент агропромислового розвитку Черкаської ОДА
Черкаська дослідна станція біоресурсів НААН

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ
Дорожньої інвестиційної
карти розвитку
Михайлівської сільської
територіальної громади
Черкаського району
Черкаської області

УДК 330-3(477)

П 32

Пілотний проєкт Дорожньої інвестиційної карти розвитку
Михайлівської сільської територіальної громади
Черкаського району Черкаської області. –
Черкаси: видавець Третьяков О. М., 2023. – 36 с.

Над створенням «Пілотного проєкту Дорожньої інвестиційної карти розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Черкаського району Черкаської області» працювали наукові співробітники Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН за сприяння співробітників Департаменту агропромислового розвитку Черкаської ОДА.

ISBN 978-617-7827-66-4

© Черкаська дослідна станція біоресурсів
НААН, 2023

Пілотний проєкт Дорожньої інвестиційної карти розвитку
Михайлівської сільської територіальної громади
Черкаського району Черкаської області

Інформаційне видання

Упорядники:	<i>Бащенко М. І., Бойко О. В., Гавриш О. М., Гончар О. Ф., Небилиця М. С.</i>
Технічний редактор	<i>Третьяков О.М.</i>
Макет	<i>Вовчок О. Ю.</i>

Підп. до друку 22.12.2023.
Формат 60х90/16.
Папір крейдований.
Шрифт Myriad Pro.
Ум. друк. арк. 2,25.
Вид. № 22-23. Тираж 100 шт.

Видавець Третьяков Олександр Миколайович.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
Серія ДК No 4862 від 11.03.2015 р.
Україна, 18001, м. Черкаси, вул. Слави, 1, к. 24.
Тел.: 067 4701314. E-mail: book_brama@ukr.net

ЗМІСТ

Вступ	5
Михайлівська об'єднана територіальна громада Черкаського району Черкаської області	7
Стратегічні напрямки розвитку Михайлівської об'єднаної територіальної громади.....	10
Стратегічні цілі інвестування розвитку Михайлівської сільської об'єднаної територіальної громади.....	15
Перспективи розвитку підприємництва в Михайлівській ОТГ	17
Перелік фермерських та особистих селянських господарств Михайлівської сільської територіальної громади	27

ВСТУП

Сучасні зміни в державному управлінні, пов'язані з процесом децентралізації, зумовили появу дефініції «об'єднана територіальна громада». Об'єднана територіальна громада (ОТГ, об'єднана громада) – це адміністративно-територіальна одиниця, утворена відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Чинне законодавство трактує територіальну громаду як жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Узагальнення теоретичних підходів до сутності поняття дає змогу ідентифікувати територіальну громаду за такими ознаками: територіальна єдність, спільність інтересів, соціальна взаємодія у вирішенні проблемних питань, самоідентифікація кожного члена з громадою.

Місцева економіка, соціально-демографічні показники села, місцеві організації, природні ресурси та інституції життєво важливі для формування громади. У сучасних дослідженнях визначено, що сталий розвиток має починатися та підтримуватися на рівні територіальних громад як основного суб'єкта забезпечення розвитку відповідної території. Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Уряд схвалив Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» (Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015), яка закріпила принцип самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення. Особливої уваги

набувають наукові аспекти формування категорії сталого розвитку об'єднаних територіальних громад. Поняття «сталий розвиток територіальних громад» визначається змістом окремих його складових: «сталий» (у значеннях «незмінний», «безперервний», «тривалий») та «розвиток» (процес переходу чогось з одного стану в інший, досконаліший). Виходячи із вищезазначеного, під сталим розвитком територіальних громад розуміють безперервний і тривалий процес кількісних та якісних змін у задоволенні потреб територіальних громад.

Концепція сталого розвитку об'єднаних територіальних громад ґрунтується на таких принципах:

– керований та стратегічний тип місцевого розвитку з урахуванням не лише сучасних, а й потенційних потреб територіальної громади;

– відносність обмежень, які існують у сфері використання природного потенціалу, що пов'язано із сучасним рівнем техніки й соціальної організації, зі здатністю біосфери до самовідновлення;

– соціальна справедливість розподілу та використання благ;

– інтеграція інноваційної, стратегічної та проектної діяльності з метою підвищення ефективності й результативності управління територіальною громадою на засадах сталості. В умовах євроінтеграційної перспективи сталий розвиток об'єднаних територіальних громад передбачає такі зміни в системі суспільних відносин, що забезпечують партнерство інтересів громади, підприємництва й органів місцевого самоврядування з метою задоволення потреб населення та громади нині й у майбутньому, тобто відповідають європейським нормам і стандартам. Отже, під сталим розвитком територіальних громад розуміємо гармонійний розвиток, спрямований на досягнення екологічної безпеки території, формування стабільної соціально орієнтованої сільської економіки, демократичну участь членів громади у створенні сприятливих соціальних умов, у підвищенні якості та стандартів життя нинішніх і майбутніх поколінь.

МИХАЙЛІВСЬКА ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ЧЕРКАСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Михайлівська сільська об'єднана територіальна громада створена 20 вересня 2017 року шляхом об'єднання Михайлівської, Ребедайлівської та Ревівської сільських рад Кам'янського району.

На території Михайлівської сільської ради розташовано 13 населених пунктів: с. Михайлівка, с. Ребедайлівка, с. Флярківка, с. Жаботин, с. Куликівка, с. Лубенці, с. Пляківка, с. Ревівка, с. Райгород, с. Ярове, с-ще Лісове, с-ще Сокирне та с-ще Грекове.

Адміністративно-територіальним центром Михайлівської сільської територіальної громади є село Михайлівка, яке знаходиться на відстані 10 км від м. Кам'янка, 12 км до найближчої залізничної станції м. Кам'янка та 50 км до районного та обласного центру м. Черкаси. Михайлівська сільська територіальна громада межує з Кам'янською, Березняківською, Леськівською та Медведівською громадами Черкаського району, Черкаської області. Через територію громади проходить автомагістраль Н-01 (Київ–Луганськ–Ізварине). Відстань від адміністративного центру с. Михайлівка до населених пунктів СТГ: с. Ребедайлівка – 7 км, с. Флярківка – 4 км, с. Жаботин – 8 км, с. Куликівка – 16 км, с. Лубенці – 22 км, с. Ревівка – 18,3 км, с. Пляківка – 16,7 км, с. Райгород – 23 км, с. Ярове – 20 км, с-ще Грекове – 18 км, с-ще Сокирне – 14 км та с-ще Лісове – 10 км.

Територія громади складається з 4449 дворів. Загальна площа території Михайлівської сільської територіальної громади складає 23246 га.

Статус покинутих присадибних ділянок:

- в обробітку – 57 га;
- занедбані – 22 га.

Сучасна демографічна ситуація, що склалась в селах громади, характеризується збереженням тенденції скорочення чисельності населення, його економічно-активної частини і питомої ваги зайнятості населення.

Загальна чисельність зареєстрованого населення Михайлівської сільської територіальної громади станом на 01.01.2023 року 6708 осіб:

- чисельність працездатного населення – 4005 осіб;
- чисельність тимчасово переміщених осіб – 338;
- кількість фермерських господарств – 14;
- площа земель в обробітку – 591,11 га;
- кількість присадибних господарств – 4433.

В 16-ти присадибних господарствах утримується 3 і більше голів ВРХ.

На території Михайлівської сільської територіальної громади здійснюють господарську діяльність ряд суб'єктів підприємницької діяльності. Основні напрями діяльності – сільськогосподарське виробництво, підприємство переробної промисловості, роздрібна торгівля. Найбільшими платниками податків є землекористувачі: ТОВ «Олімп», ТОВ «СП «Нібулон», АПК «Сервіс», ПП «ВАТ КОМПАНІ», ТОВ «Альфа-Агро» КВГ, ДСП «Агрокомплекс», ТОВ «Компанія «Тіса-Агро», ТОВ «Колос – 08», фермерські господарства ФГ «Бандура В.І.», СФГ «Клин», СФГ «Органік», ФГ «Москаленко З», ФГ «Деметра-15», ФГ «Куцівське», СФГ «Органік», які практикують вирощування зернових та технічних культур, бобових культур і насіння олійних культур, а також надання послуг у рослинництві; ТОВ «Сепоставка» – надання в оренду машин, устаткування та товарів; ТОВ «БК «ЕСКАДОР»– виробництво неметалевих мінеральних виробів та багато інших; ДП «Кам'янський лісгосп» – відтворення і збільшення лісів шляхом лісовідновлення і лісорозведення, ТОВ «Експоліспром» – переробка деревини; ТОВ «СОНАТА-ОІЛ» – виробництво олії та рослинних жирів; ФОП «Левенець К.І.», ФОП «Марченко Г.В.» – роздрібна тор-

гівля, ПАТ «Укрнафта», ПП «Везувій» – реалізація паливно-мастильних матеріалів. Загалом, у Михайлівській громаді зареєстровано 58 юридичних осіб та 121 фізична особа – підприємець. Функціонує 25 закладів торгівлі, 2 заклади громадського харчування, 2 заклади побутового обслуговування населення (шиномонтаж та салон краси), 2 АЗС.

Через Михайлівську сільську територіальну громаду проходить автомобільна дорога державного значення Київ-Знам'янка, що є сполученням з районним центром, областю та м. Києвом. Через села Ревівка, Пляківка, Ярове та Райгород проходить залізничний транспорт.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МИХАЙЛІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Децентралізація управління економікою потребує запровадження нових форм і методів управління соціальним та економічним розвитком кожної об'єднаної територіальної громади (ОТГ). Лишається актуальним це питання для об'єднаних громад Черкаської області, як аграрного регіону країни.

Однією з нових форм удосконалення управління економікою аграрних громад є Дорожня інвестиційна карта розвитку (Дорожня карта) яку можна розглядати як стратегічний план дій органів державної влади та управління місцевого самоврядування, а також інвесторів, щодо інвестиційного забезпечення розвитку агропромислового виробництва та сільських територій.

При виборі моделі розвитку виробничої інфраструктури ОТГ слід активно організаційно сприяти розбудові та модернізації виробничої інфраструктури, зміцненню економічних міжгосподарських зв'язків, підвищенню інвестиційної привабливості території, досягненню високого рівня продуктивної зайнятості населення тощо.

Для цього у ОТГ слід розробити свою модель розвитку виробничої інфраструктури з урахуванням його переваг та наявного виробничого потенціалу, при цьому передбачити заходи щодо:

- залучення до розвитку окремих сегментів інфраструктури суб'єктів господарювання, які в них особливо зацікавлені, насамперед переробників продукції;
- спрямування організаційних, практичних та інших зусиль на отримання регіонального й державного бюджетів, виділених по відповідних програмах;
- організаційної підтримки створення кооперативних формувань;
- сприяння, організаційної підтримки та захисту діяльності малого бізнесу в інфраструктурі агросфери ОТГ;
- залучення великих бізнес-формувань до реалізації районних, регіональних та інших великих інфраструктурних проєктів.

Одним із завдань Дорожньої карти є комплексний розвиток агропромислового комплексу ОТГ. З цією метою у Дорожній карті слід передбачити заходи з:

- реалізації інтеграційних і кооперативних інвестиційних проєктів;
- проведення презентаційних заходів і поширення інформації про інвестиційну привабливість агропромислового комплексу ОТГ з метою зацікавленості інвесторів у здійсненні вкладень;
- сприяння розвитку переробної промисловості через організаційну підтримку залучення інвестицій за допомогою механізмів кредитування, лізингу і фондового ринку для переоснащення наявних виробництв та будівництва нових;
- сприяння залучення інвестицій у будівництво нових та оновлення наявних тваринницьких приміщень.

При визначенні потреби інвестицій на розвиток аграрного сектору економіки ОТГ, важливими завданнями органів державної влади й управління аграрним виробництвом району мають бути:

- проведення аналізу соціально-економічного стану району та його інвестиційного потенціалу;
- розробка інвестиційних проєктів;
- інформаційне забезпечення інвестиційної діяльності;

- збір необхідної інформації та ухвалення попереднього рішення про інвестування;
- проведення підготовчих дій або започаткування підготовчої діяльності;
- визначення потенціальних джерел і способів залучення інвестицій.

До пріоритетних напрямів залучення інвестицій у сільське господарство ОТГ слід зарахувати:

- впровадження інвестиційних програм і проєктів розвитку галузей тваринництва й рослинництва та меліорації;
- удосконалення організації виробництва сільськогосподарської продукції з урахування агроекологічної придатності земель;
- здійснення агрохімічного обстеження та вапнування ґрунтів, організації контролю за змінами їх якісного стану;
- сприяння розвитку виробничої і соціальної інфраструктури сільських територій, зокрема сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- підтримка розвитку кролівництва та бджільництва або інших прийнятних для району виробництв;
- інші пріоритетні напрями.

До загальних пріоритетних напрямів сприяння залученню інвестицій в ОТГ належать.

- здійснення маркетингу, що створює сприятливий загальний інвестиційний імідж ОТГ для зовнішніх інвесторів;
- створення режиму сприяння інвесторам;
- забезпечення активної взаємодії потенційних учасників інвестиційного процесу;
- забезпечення участі ОТГ в реалізації цільових національних програм;
- інші пріоритетні напрямки.

Для прискорення темпів соціально-економічного розвитку Михайлівської ОТГ важливо здійснювати виробництво та перероблен-

ня продукції сільського господарства. Ці заходи слід проводити через розроблення і реалізацію конкретних інвестиційних проєктів.

Розроблення і реалізація комплексного інвестиційного проєкту має передусім розпочатися із визначення загальних аспектів проєкту, які орієнтуються на основне інвестиційне бачення його власника та учасників проєкту. У загальних аспектах слід визначити мету, основні завдання проєкту, його учасників та функції, повноваження та інтереси, політику балансування інтересів, перехідні наміри та взаємні домовленості учасників проєкту. Наступним кроком є комерційний аналіз проєкту, основна мета якого спрогнозувати майбутні ціни на вироблену продукцію на внутрішньому і регіональному ринках.

Далі відповідно по виробництву і переробці продукції здійснюється технологічний аналіз проєкту, розробляються технологічні карти. Комерційний аналіз дає змогу визначити масштаб, розташування та життєвий цикл проєкту, відносини власності за його забезпечення земельними ділянками й водними ресурсами.

Врахування пріоритетів та можливостей державної підтримки.

Відповідно до проєкту *Закону України «Про основи аграрної політики на період до 2025 року», удосконалення державної підтримки розвитку аграрного сектору та сільських територій буде забезпечуватися державою через здійснення організаційно-економічних та правових заходів:*

➤ формування загальнодержавних та інших програм з охорони земель та збереження родючості ґрунтів, збереження потреб Державного земельного фонду, підтримки розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, страхування сільськогосподарських ризиків, розвиток селекції у тваринництві і рослинництві, органічного виробництва, альтернативних видів біоенергетики, гідромеліорації;

➤ розвитку сільських територій, зокрема розвитку сільського зеленого туризму, початкової підтримки створення нових фермерських господарств та інших суб'єктів малого

сільськогосподарського підприємництва і розвитку особистих селянських господарств за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів або простих товариств;

- створення сприятливих умов доступу до фінансових ресурсів підтримки за рахунок коштів державного бюджету суб'єктами малого і середнього сільськогосподарського підприємництва;

- забезпечення обов'язкової участі громадських організацій сільськогосподарських виробників у питаннях розроблення і застосування механізмів дії спеціальних бюджетних програм підтримки розвитку аграрного сектору та сільських територій;

- відновлення в повних обсягах дії механізмів щорічної державної фінансової підтримки розвитку садівництва та ягідництва;

- удосконалення кредитування суб'єктів господарювання аграрного сектору та потреб розвитку сільських територій державою.

Формування програми розвитку малого агробізнесу в Михайлівській ОТГ

Для успішного функціонування Дорожньої карти розвитку Михайлівської ОТГ слід створити консультаційні центри інвесторів, які допоможуть жителям ОТГ сформуванню ідею конкретного проекту, а потім допомогти реалізувати її.

Слід показувати малим інвесторам, які проекти можуть привести їх до успіху. Особливо важливо обрати ідею проекту для громадянина, який має спеціальну освіту, здібності, нахил до занять тощо.

В ОТГ необхідно створити групу спеціалістів із трьох осіб:

- землевпорядника;
- ветспеціаліста;
- агронома.

Також важливо сформуванню інвестиційні пропозиції, якими вони могли б скористатися. А ще краще, досягти домовленостей з місцевими фінансовими установами щодо мікрокредитування таких проектів.

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ІНВЕСТИВАННЯ РОЗВИТКУ МИХАЙЛІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Однією з важливих умов розвитку територіальної громади, є інвестиційне забезпечення розвитку агропромислового виробництва.

Орієнтовні стратегічні цілі інвестування розвитку економіки аграрної ОТГ можна визначити як:

- соціальний розвиток села, стійка мотивація до соціальної відповідальності бізнесу в аграрному секторі;
- технічне оновлення та впровадження сучасних ресурсощадних технологій і с.-г. техніки;
- раціональне застосування ґрунтозахисних технологій;
- виробництво органічної сільськогосподарської продукції;
- розвиток сільськогосподарської кооперації через створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- розвиток переробної промисловості й підсобних промислів в територіальних громадах;
- створення сімейних молочних ферм;
- реалізація проєктів будівництва та реконструкції тваринницьких об'єктів;
- створення нових робочих місць.

При виборі моделі розвитку виробничої інфраструктури слід активно організаційно сприяти розбудові та модернізації виробничої інфраструктури, зміцненню економічних міжгосподарських зв'язків шляхом створення обслуговуючих сільськогосподарських

кооперативів, досягненню високого рівня продуктивної зайнятості населення тощо.

При ознайомленні з роботою фермерських та особистих селянських господарств Михайлівської сільської територіальної громади **визначено основні напрямки діяльності:**

➤ тваринництво:

а) *скотарство, свинарство, вівчарство, козівництво – 15 господарств;*

б) *бджільництво – 3 господарства;*

в) *рибництво – 4 господарства;*

➤ рослинництво:

а) *бобові і злакові культури – 3 господарства;*

б) *вироснування плодово-ягідних культур – 4 господарства;*

в) *овочівництво – 1 господарство;*

➤ *зелений туризм – 2 господарства.*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В МИХАЙЛІВСЬКІЙ ОТГ

Проведене опитування населення Михайлівської ОТГ засвідчує наявність спільних проблем у виробників сільськогосподарської продукції – тваринницької чи рослинницької – відсутність можливості централізованої реалізації вирощеної продукції та її зберігання. Досвід попередніх років свідчить, що об'єми виробництва продукції тваринництва (свинарства, вівчарства, бджільництва) мали позитивну кореляцію з наявністю ринку збуту продукції. Основними місцями, де населення реалізувало вирощену сільськогосподарську продукцію традиційно є базари в населених пунктах Михайлівської ОТГ (продукція тваринництва, сезонна продукція), завод з заморожування ягід та овочів «Завод Смілянська Хлодня» (м. Сміла), завод з виробництва меду «Beehive» (с. Чорнявка), проте з огляду на монополізм в ніші останні диктують цінову політику, що змушує приватних виробників шукати інші місця збуту (ринки м. Черкаси, м. Київ, тощо), на яких реалізують свою продукцію місцеві виробники, та реалізатори, або ж скорочувати об'єми виробництва ягід, овочів та меду. З огляду на це виникає необхідність створення умов для централізованої гуртової реалізації виробленої сільськогосподарської продукції шляхом створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (далі СОК).

СТВОРЕННЯ СОК ПО ВИРОБНИЦТВУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Тваринництво – одна із стратегічних галузей народного господарства України. За останні десятиліття внаслідок об'єктивних і

суб'єктивних причин агропромислового комплексу України зазнав величезних втрат. Не минули вони і галузь тваринництва, що адекватно вплинуло на забезпечення населення найціннішими продуктами харчування, надходження тваринницької сировини на переробні підприємства, грошові доходи населення, його працевлаштування. В аграрному секторі економіки України за роки реформування змінилися форми власності та господарювання. Значна частина поголів'я тварин знаходиться в одноосібних та фермерських господарствах. Якщо сільськогосподарські підприємства, це самодостатні господарства, що можуть вирішувати питання заготівлі кормів, ветеринарного забезпечення, реалізації продукції, тощо, то одноосібні та фермерські господарства позбавлені такої можливості.

З метою збільшення обсягів виробництва тваринницької продукції, та підвищення рівня зайнятості населення на селі, необхідно організувати одноосібні та фермерські селянські господарства в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК), що сприятиме розвитку сільських територіальних громад.

Науковцями Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН розроблено проект створення СОК для Михайлівської ОТГ.

СКОТАРСТВО

Із введенням нових стандартів якості >1 млн т молока від господарств населення (одноосібників), яке йшло на переробку, потребуватиме заміщення на більш якісне молоко (від сімейних ферм чи великих переробників). Для підвищення якісного складу молочної сировини поставлено ряд завдань що стосуються удосконалення окремих технологічних елементів утримання, годівлі та доїння корів в домашньому господарстві. Відкритим лишається питання про комплектування домашніх молочних ферм тваринами, придатними до машинного доїння, з високою молочною продуктивністю і здатністю до ефективної оплати корму продукцією.

Україна входить у ТОП-5 країн світу з найкращою собівартістю виробництва молока. До 2030 року світовий ринок має збільшитись на 250 млн т і Україна може відігравати провідну роль у запо-

Рис. 1. Схема сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу з виробництва молока

вненні цього дефіциту. Для цього необхідно наростити валове виробництво молочної сировини та максимально залучити дрібного товаровиробника (одноосібників та фермерські господарства) до створення обслуговуючих кооперативів і здійснення невідкладних комплексних заходів із підвищення якісного складу молочної сировини.

Основні завдання обслуговуючого кооперативу (рис1):

- створення додаткових робочих місць в сільській місцевості;
- збільшення поголів'я корів та їх продуктивності в особистих селянських господарствах;
- зниження затрат праці на виробництво молочної сировини;
- організація ведення племінної роботи та використання сім'я високопродуктивних бугаїв-плідників допущених до відтворення на поголів'я молочної худоби, що утримується в умовах малих ферм;
- надання консультативних послуг з питань годівлі і утримання худоби ;

- сприяти організації переробних господарств по виробництву кисломолочних продуктів, сирів, йогуртів, збільшення додаткової вартості за рахунок переробки;
- визначення механізму підтримки господарств населення через мережу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- забезпечення функціонування кооперативних формувань у сфері виробництва молока на основі центрального та місцевого бюджетів.

Координація діяльності щодо створення і підтримки малих ферм, взаємодії їх з іншими суб'єктами господарювання у формуванні аграрного ринку в Михайлівській ОТГ та консультування щодо вибору обладнання при оснащенні основних виробничих процесів здійснюватиметься за активної участі співробітників Головного управління агропромислового розвитку Черкаської обласної державної адміністрації та Черкаської дослідної станції біоресурсів НААН України.

МІНІ-ЗАВОДИ З ПЕРЕРОБКИ МОЛОКА

Вдале вирішення проблеми бачимо в переробці молока в малих обсягах в безпосередній близькості від джерел сировини і споживачів. Такий принцип переробки дозволяє отримати наступні переваги:

- найбільш повно переробляти молоко наявне у населення;
- скоротити витрати на доставку сировини на переробку та доставку готової молочної продукції до споживача, тим самим істотно знизити вартість молочної продукції;
- оперативно варіювати спектр виробленої готової молочної продукції;
- досягти високого ступеня реалізації продукції.

Одним з варіантів розв'язання задачі може бути автономний комплекс з переробки молока, який відповідає всім діючим нормам і правилам, з можливістю установки в будь-якому доступному місці, незалежно від наявності приміщення, обладнання якого просте в експлуатації і ремонтпридатне в умовах сільської місцево-

сті, зібрано у вигляді закінченого технологічного процесу від приймання молока до зберігання готового продукту, що має швидкий термін окупності за прийнятною ціною.

Сімейна ферма (5-25 корів) дозволяє отримати місячний дохід, який забезпечує бюджет однієї сім'ї. При правильному, більш професійному підході до виробництва молока, удосконаленні технології годівлі та утримання, удій молока підвищується на 10-25%, поліпшується якість молока і з'являється можливість управляти сезонністю його виробництва та цілорічної реалізації за справедливою ціною (вплив кооперативів на ціноутворення). При цьому забезпечується одержання більшого доходу від виробництва молока за відносно незмінних витратах праці.

СВИНАРСТВО

Можливі шляхи виконання програми галузі свинарства (модель програми для Громади)

Створення 3-4 репродукторів по виробництву помісних поросят (генотипу ВБ х Л; (ВБ х Л) х ЧБП; (ВБ х Л) х Д (на базі одноосібних та фермерських господарств) з поголів'ям 6 – 10 свиноматок.

Решта індивідуальних господарств різних сіл громади займаються вирощуванням і відгодівлею молодняку свиней.

Створення міжселищного кооперативу по забезпеченню молодняку свиней БМВД, вирощуванню свиней та реалізації виробленої продукції в господарствах громади.

Орієнтовна модель програми для Громади

Організація обслуговуючого кооперативу з питань виробництва свинини (рис. 2);

Рекомендується Угорський варіант – вирощування та відгодівля молодняку свиней від 15-20 до 100 голів на одне селянське господарство;

Забезпечення господарств повнораціонними комбікормами або зернофуражем та БМВД (з розрахунку 5 ц на одну голову свиней);

Організація забійного майданчика для забою тварин за сприяння сільських громад;

Схема селищного кооперативного центру з виробництва свинини

Рис. 2. Схема сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу з виробництва свинини.

Орієнтовний розрахунок економічної ефективності виробництва свинини у господарствах населення громади.

Вартість 1 гол. поросят живою вагою 12-15 кг – 1000 грн.;
Вартість 1ц повнораціонного комбікорму – 640 грн.;
Витрата повнораціонного комбікорму для виробництва 1 ц приросту живої маси – 4,0ц (4,0 x 640 = 2560грн.)

Повна собівартість вирощування 1ц свинини :

$2560 + 1000 = 3560$ грн.

Закупівельна ціна 1 ц м'ясної свинини 4500-5000 грн.

Вартість 1 голови живою масою 115 кг:

$115 \times 47 = 5405$ грн.

Чистий прибуток: $5405 - 3560 = 1755$ грн.

Для стабільного функціонування кооперативів з виробництва свинини необхідно в модель програми включати кооперативи з переробки свинини та оптової торгівлі готовою продукцією.

КРОЛІВНИЦТВО

Особливої уваги потребують особисті селянські господарства, де виробляється 95 % кролятини. Це і придбання кормів за оптимальними цінами, і ветеринарне забезпечення і виконання постанови Кабінету Міністрів про заборону забою тварин в господарствах приватного сектору, яка рано чи пізно вступить в дію, та багато інших.

Сутність проекту полягає в створенні СОК об'єднаної територіальної громади, в якій буде кролеферма-репродуктор з маточним поголів'ям 120 і більше самок для забезпечення сімейних кролеферм племінним поголів'ям. Та сімейні кролеферми з поголів'ям 12 і більше самок, основним завданням яких буде виробництво м'яса кролів та шкурок. Кожні 6–7 кооперативів об'єднуються в міжтериторіальний СОК (рис. 3).

СОК повинен мати комбікормовий завод та забійний цех. Основні завдання полягають у забезпеченні репродукторів та сімейних кролеферм комбікормами а також організації приймання кролів, забої та реалізації м'яса. Характерною особливістю повинно бути те, що ціни на комбікорм та живу масу кролів при здачі повинна установлювати рада кооперативу.

ТЕХНІЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНОЇ КРОЛІВНИЧОЇ МІНІФЕРМИ.

СТРУКТУРА СТАДА

Структура стада складена з розрахунку 12 основних та 24 ремонтних кролематок. До п'яти окролів на рік, 8 кроленят в одному гнізді та рівень загибелі (10 % до відлучення та 10 % після відлучення).

Таким чином пропонуємо структуру стада кролів

Основні самки	– 12 гол.
Разові самки	– 24 гол.
Самці	– 2 гол.
Дорощування та відгодівля (у рік)	– 320 гол. у рік
Всього	
(одночасне заповнення клітко місць):	– 110 гол.

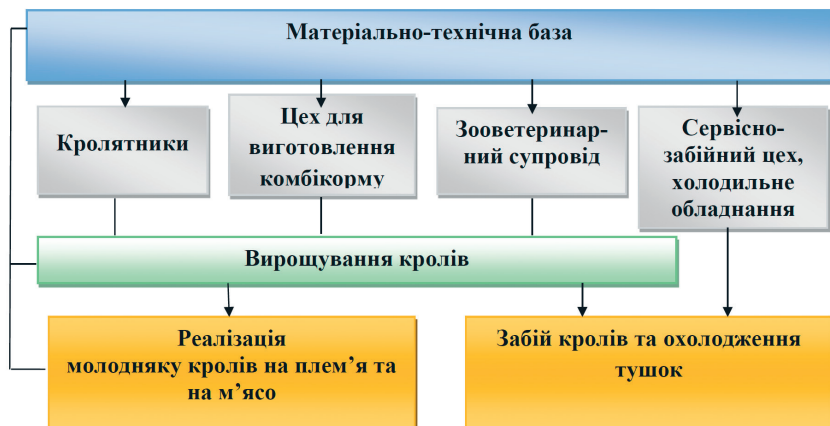

Рис. 3. Структурна схема технологічного процесу виробництва кролятини районним сільськогосподарським обслуговуючим кооперативом

Розміщення поголів'я у клітках:

дорослі – самка, самець – 1 гол.;

відгодівля – 4 гол. у клітці.

Батарея на 12 гол. самок, оснащені: автоматичними поїлками, годівницями. (Розмір: 2,4 x 2,33 x 1,47 м.)

Батарея для відгодівлі на 144 кролика, оснащена автопоїлками, трубою напування, бункерними годівницями.

3. Перелік обладнання для устаткування приміщення

Назва	Кількість, шт.	Орієнтовна ціна одиниці, грн.	Загальна сума, тис. грн.
Батарея для утримання кролематок	1	14 500	14,5
Батарея для відгодівлі	1	14 500	14,5
Поїлка соскового типу	40	7,0	0,28
Бункерна самогодівниця	40	94,0	3,76
Всього			33,04

У кожній територіальній громаді необхідно створити не менше п'яти кролівничих мініферм.

БДЖІЛЬНИЦТВО

Бджільництво – один з найдавніших промислів людини, а нині важлива галузь сільськогосподарського виробництва. Воно є джерелом незамінних продуктів: меду, воску, пилку, бджолоїної отрути. Продукти бджільництва широко використовуються у харчуванні людей. Вони також є цінною сировиною для різних галузей народного господарства. Результати проведеного опитування активного населення об'єднаної територіальної громади засвідчили традиційно жвавий інтерес до такої підгалузі тваринництва як бджільництво, а унікальні природні ландшафти Холодного Яру створюють всі передумови для виробництва екологічно безпечної продукції, яка має високий попит.

Схема сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу з бджолярства подібна до вищезгаданих галузей тваринництва, яка включає в себе матеріально-технічну базу: вулики, медогонка, племінні бджолосім'ї, пасічний інвентар, намет, костюми, тощо; логістичну та маркетингову складові в кооперації з членами кооперативу, кінцевою метою якої є отримання прибутку з гуртової реалізації продукції бджільництва та координація взаємовигідної діяльності всіх його членів. Згідно розроблених бізнес-планів з розвитку бджільництва рентабельність діяльності кооперативу може сягати 40-48 %.

СТВОРЕННЯ СОК З ПЛОДОВО-ЯГІДНОГО НАПРЯМКУ

Традиційним напрямком сільськогосподарського виробництва в центральному регіоні України є вирощування фруктів, ягід та овочів як для власного споживання так і для подальшої реалізації надлишкової продукції. В умовах Михайлівської об'єднаної територіальної громади поширеним явищем є вирощування малини, полуниці, смородини для подальшої реалізації. За результатами опитування мешканців сіл, які входять до складу Михайлівської ОТГ місцями збуту продукції є базари навколишніх сіл, м. Сміли та м. Черкаси, наймасовіше виробництво в господарствах має малина. Значну частку продукції в населення закупає завод з заморожування ягід та овочів «Завод Смілянська Хлодня» (м. Сміла), проте

відсутність юридичних зобов'язань між заводом та виробниками продукції дозволяє першому закуповувати продукцію за заниженою вартістю, що змушує виробників до пошуку альтернативних варіантів збуту продукції, але оскільки виробництво ягід має сезонний характер, кожен день затримки збору або ж реалізації продукції завдає збитків виробникам.

Вихід з даної ситуації можливий за рахунок створення кооперативу, який матиме статус юридичної особи, що в подальшому надасть можливість заключати договори з переробниками продукції або ж в подальшому й самі учасники кооперативу матимуть змогу отримувати додаткові надходження за рахунок переробки та фасування продукції для подальшої реалізації в торгівельних мережах області та України. Необхідні умови для створення кооперативу: наявність придатних для вирощування ягідних та плодово-овочевих культур угідь, розроблення програми стратегічного розвитку кооперативу, обладнання для зберігання продукції та в подальшому обладнання для переробки отриманої продукції.

ПЕРЕЛІК ФЕРМЕРСЬКИХ ТА ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ МИХАЙЛІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

с. Лубинці

ВІЛЬГУРСЬКИЙ Василь Миколайович

098-789-95-85

ФОП 40 га ріллі і сінокосів

Часник – 1,5 соток, планує 60 соток

Свині породи петрен, 2 свиноматки, поросята на продаж і від-
годівлю.

Перспектива на майбутнє – тваринництво.

БУТ Олександр Іванович

067-470-58-00

Ферм. г-во 50 га ріллі + 7 га сінокоси

Розведення кіз, птиці, свиней.

Двір 2 га бувший цегельний завод. Є подрібнювач, гранулятор.

Перспектива на майбутнє – тваринництво.

с. Грекове

ЧИСТОВ Олександр Григорович

099-127-35-71

4 га ріллі + 7 га випаси, сінокоси

Коні – 3 гол, корова – 1, телиці – 3, бугай – 1, свині, кози, вівці.

Ставок: карасі, в'юни.

Періодично займається зеленим туризмом. Розроблені туристичні маршрути на 2 та 4 дні в урочищі «Холодний яр».

с. Куликівка

ТЕРЕШКО В'ячеслав Петрович

067-991-66-75

50 га ріллі та сінокоси.

2 корівники на 250 та 100 голів

Трактор і причіпний інвентар: косіла, сівалка...

Утримує свині і вівці.

В планах вівчарство, в попередні роки було 1,5 тис голів.

(Рис. 4.) *(Вирощування свиней і овець)*

РОЗДОБУДЬКО Віталій Сергійович

097-228-38-59

Рілля 10 га, пасовища 6 га.

Пасіка 40 сімей.

Перспектива на майбутнє – бджільництво.

с. Жаботин

ЧУДНИЙ Петро Григорович

067-476-54-49

Іхтіолог, займається вирощуванням личинок риб.

Рис. 4. Фермерське господарство Терешко В.П. с. Куликівка

Є копанки та необхідне обладнання.

Вирощує личинки: щука, судак, сом, кілька порід коропа та рослиноїдні: білий амур, товстолоб. (Рис. 5.)

БЕРДНИК Яків Васильович

097-525-89-84

Рілля – 9,5 га

Ставки для вирощування риби: мальковий – 20 соток, для вирощування – 7,5 га.

Види риби: короп, білий амур, карась, окунь.

Корм для риби заковує.

(Вирощує личинки: щуки, судака, сома, кілька порід коропа та рослиноїдні: білий амур і товстолоб).

ЗАВЕРТАЙЛО Вячеслав Вікторович

097-698-56-94

2 цегляні приміщення 1,2 тис.м² бувші телятник і свинарник
Вирощування свиней, є свиноматки.

Перспектива на майбутнє – свинарство, вирощування малини, смородини, абрикосовий сад.

Рис. 5. Фермерське господарство Чудний П. Г. с. Жаботин

ЗАВЕРТАЙЛО Вячеслав Вікторович
097-698-56-94 (батько)

Ставок 2 га.

Вирощує короп, амур, товсто лоб.

Мальок риби закуповує

Перспектива на майбутнє – рибництво.

ЗАПОРОЖЕЦЬ Володимир Олексійович
095-720-94-99

5 га ріллі. 5 приміщень – 2 тис.м².

Вирощування равликів – 2 млн, каліфорнійський черв'як на стадії розведення. Є три коня.

Є в наявності консервний завод (розлив столової води).

Перспектива на майбутнє – конярство, равлики, птахівництво, виробництво альтернативної електроенергії, тепличне господарство

ПІЧКУР Анатолій Якович
093-099-93-66

55 соток землі.

Вирощування малини.

Перспектива на майбутнє – малина.

ПЕСТРІКОВ Сергій Анатолійович
097-37-49-930

3 га ріллі.

Вирощування малини, соняшника, кукурудзи, гарбузів.

Пасіка – 31 сім'я.

Перспектива на майбутнє – пасіка, малина.

ФІДЕЛЬ Олександр Михайлович
093-338-00-07

1 га землі, разом з будівлями + поруч яр який можна використовувати.

Перспективний напрямок: зелений туризм, сімейний відпочинок, можна проводити реабілітацію військовослужбовців.

Хоче створити площадку для проведення фестивалів подібний до «Зерноленд», «Крутий заміс» і т. п.

с. Сокирно

ЯЦЕНКО Віктор Олексійович

067-920-11-13

3 корови, телиця, бичок, свиноматки та свині на відгодівлі.

Перспектива на майбутнє – скотарство.

БІЛАН Віктор Михайлович

096-30-31-592

4 га ріллі.

2 корови, телята, свині, пасіка – 15 сімей.

Перспектива на майбутнє – скотарство, свинарство.

с. Флярківка

ДЖУЛАЙ Григорій Миколайович

097-400-32-39

5 га ріллі.

Свинарство – 2 свиноматки та відгодівля.

2 трактори з причепом.

Перспектива на майбутнє – свинарство,

послуги тракторами.

ГИРИЧ Микола Павлович

096-41-12-993

Ставок 12 га.

Вирощування: товстолоб, короп, амур.

Мальок риби та корма закуповує.

Перспектива на майбутнє – рибництво.

с. Ребедайлівка

ЗАДНІПРЯНЕЦЬ Людмила Степанівна

097-49-39-00-3

15 га ріллі, 1,5 га пасовища.

15 корів. Власна переробка і реалізація молока: кисломолочний сир, бринза, сметана.

Свині. 4 свиноматки, реалізація молодняка і на відгодівлі 25 голів на відгодівлі (забій і продаж). Породи: п'єтрен, ландрас, велика біла. (Рис. 6.)

(15 корів, власна переробка і реалізація молока: кисломолочний сир, бринза, сметана.

Перспектива на майбутнє – подальший розвиток. Свині. 4 свиноматки, реалізація молодняка, на відгодівлі 25 голів на відгодівлі (забій і продаж). Породи: п'єтрен, ландрас, велика біла).

РОМАНЧА Василь Петрович

096-76-40-865

10 га ріллі.

Відгодівля свині – 8 голів. Пасіка 20 сімей.

Трактор з причіпним інвентарем.

Перспектива на майбутнє – овочівництво.

Рис. 6. Фермерське господарство Задніпрянець Л.С. с. Ребедайлівка

БАГМЕТ Сергій Олександрович

093-77-808-22

20 га ріллі.

2 приміщення – бувша свиноферма.

Є можливість утримання тварин.

Вирощує зернобобові культури.

В наявності трактор, причіпний інвентар, вантажний автомобіль.

с. Михайлівка

ДОЛИНКА В'ячеслав Володимирович

093-283-60-06

3 га ріллі.

Утримує свиней: 5 свиноматок, 70 гол. відгодівлі.

Перспектива на майбутнє – свинарство.

ПРУДКИЙ Роман Іванович

093-381-18-76

404 га ріллі.

4 приміщення – колишня свиноферма, реконструйована під склади.

В наявності 2 джондіри і весь причіпний інвентар.

Перспектива на майбутнє – рослинництво: кукурудза, соняшник, соя, пшениця. Доопрацювання, переробка і реалізація зерна.

ВЕРЕМІЄНКО Володимир Михайлович

097-59-555-87

Землі в обробітку, крім городу немає.

Вирішується питання з великим приміщенням.

3 корови. Свині 20 голів, є свиноматки (штучне осіменіння).

Перспектива на майбутнє – свинарство.

с. Лісовий (х. Петровського)

КМЕТЮК Давид Давидович

093-11-99-052

50 соток рілля.

Вирощування смородини – 10 соток.

Перспектива на майбутнє – розведення тварин: ВРХ, свині птиця (сезонно, нема приміщення) і переробка на тушонки.

АРЕНДАРЧУК Мирослав Вікторович

063-789-00-21

1 га ріллі.

9 кіз зааненської породи і переробка молока.

Перспектива на майбутнє – козівництво, мінімум 22 голови і переробка.

Ягоди (ожина, малина).

В територіальній громаді з урахуванням наявного виробничого потенціалу слід розробити модель розвитку виробничої інфраструктури, при цьому передбачити заходи щодо:

- залучення до розвитку окремих сегментів інфраструктури суб'єктів господарювання, які в них особливо зацікавлені, насамперед переробників продукції;
- організаційної підтримки створення кооперативних формувань;
- сприяння, організаційної підтримки та захисту діяльності малого бізнесу в інфраструктурі агросфери СТГ;

